

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF PLANNING THE EDUCATIONAL PROCESS IN A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION IN RELATION TO AGE**Poltava State Medical University (Poltava, Ukraine)****beekeeper.viktor@gmail.com**

Studying in a modern higher education institution requires meeting the specific and individualized educational needs of an individual, focused on the acquisition of knowledge, abilities, skills, personal qualities and value orientations necessary for mastering the prominent social roles and their successful performance, as well as for the development of one's personality, the acquisition of professional skills. The study aimed to improve the quality and efficiency of higher education through the analysis and correlation of existing methods and consideration of andragogic principles. During our research, we analyzed modern trends in medical education in Ukraine by studying well-known literary data. The basis of own research is testing applicants for higher education through questionnaires using the additional qualification program "Teacher of higher education". As a result of our observation, we found out that 75% of higher education students approach learning with high interest and responsibility. However, 25% of them start their studies with low expectations and demands. To meet the specific and individualized educational needs of higher education students and to improve the medical education system, it is necessary to take into account the andragogic approach. It is needed to organize the learning process no longer on a purely pedagogical basis but using andragogic principles and the practical technology of teaching adults.

Key words: andragogic principles, medical education.

Connection of the publication with planned research works.

The article was carried out as part of the research work of the Department of Surgical Dentistry and Maxillofacial Surgery on the topic: "Diagnosis, surgical and medical treatment of patients with injuries, defects and deformations of tissues, inflammatory processes of the maxillofacial area" (state registration number: 0119U102862).

Introduction.

The specificity of the organization of any training is determined by the characteristics of the contingent of those being trained, as well as the training's goals, content and conditions. According to these parameters, learning in a higher education institution has its pronounced specificity. It especially applies to the system of medical education, where professional improvement is provided throughout the entire period of both training and professional activity.

The aim of the study.

Improving the quality and efficiency of higher education by analyzing and correlating existing methods and considering andragogical principles.

Object and research methods.

The information base of the research consists of the provisions and results of theoretical developments, materials from periodicals, Internet sources, statistical and analytical materials, and the results of the author's own research [1, 2, 3, 4].

Research results and their discussion.

Among the well-known scientists, Turkot T. I., Stepko M. F., Bolyubash Y. Ya., Shynkaruk V. D., Marchenko O. V., Luzan P. G. and others proposed thorough studies of the educational system in Ukraine.

Studying periodical literary publications, it can be stated that studying in a modern university covers almost the entire life cycle of a person – from childhood (up to about 20 years old) through adulthood (20-65 years old) to old age (over 65 years old). Each period

of a person's life has its own psychophysiological, socio-psychological, and professional characteristics that have been thoroughly investigated. These features primarily determine the specifics of the organization of the learning process, so they were taken into account during our research [5, 6, 7].

It is important to note that the period of study of higher education seekers and post-graduate students in a higher education institution covers both the last years of the stage of immaturity and the first years of the stage of a person's adulthood. This "transitional period" largely determines the particular specificity of training and becomes the basis of our observation.

At the age of 18 to 22, the formation of a person's essential physiological and mental functions is completed. Some of them are either reaching the peak of their development or are in the stabilisation stage. At the same time, in 18-22 years, the so-called "crisis of early adulthood" begins, that is, a period of change in the main life components of a young person, when he says goodbye to childhood and tries to take some preliminary steps on the way to real self-determination.

During this period, he begins to acquire the main characteristics of an adult – a person who performs socially significant productive roles (citizen, employee, family member), who has physiological, psychological, social, and moral maturity, relative economic independence, life experience and a level of self-awareness, sufficient for responsible, self-directed behaviour [8, 9, 10].

The most important thing is that a person at the specified age begins to realize himself as an increasingly independent, self-directed person and in the process of learning. Specific vital goals appear in his life, related to the mastery of specific social roles and achieving a particular social, professional, family and household status. Having reached a certain level of development of psychophysiological functions, a person begins to master new value orientations and personal qualities that allow him to behave more and more responsibly in public life.

At the same time, a person relies on an ever-increasing amount of life (domestic, social, professional) experience that he acquires in the course of his life, particularly studying at a higher school.

All of the listed specific factors of higher education allow us to say that to improve the quality and efficiency of higher education, the training process of higher educational and post-graduate students, and even more so specialists who improve their qualifications, undergo additional training or retraining within the walls of the university, it is necessary to organize not on purely pedagogical principles, and with the use of the andragogical tenets and practical technology of teaching adults [11, 12].

Andragogical principles are already quite well known: these are the principles of the priority of independent learning of those who study; joint activity of the student and the teacher in organizing the process of their education; reference to the experience of the learner, which is used as one of the sources of learning; individualization of education; systematic training; contextuality of education; updating study results; study electives; development of the educational needs of those who study; awareness of learning. Their main difference from pedagogical principles is that they determine the activity of organizing the learning process not only for those who teach but, above all, for those who are taught, while pedagogical principles mainly and primarily regulate the activities of those who teach [13].

Currently, in Ukraine, andragogic principles are increasingly used in training, retraining, and upgrading the qualifications of various specialists. It is facilitated by expanding the scope of including andragogy as one of the leading educational disciplines in the educational programs of training, retraining and advanced training of various specialists.

The use of adult learning technology also has positive social aspects; it plays an essential role in developing the personal qualities and value orientations of both higher education students and teachers [14].

From the above point of view, the most critical aspects of the technology of adult education are a) the involvement of higher education students in the real activities of planning, implementation, evaluation and correction of the learning process, b) the priority of their independent activities, c) accounting for their specific life circumstances, problems and goals, d) a certain freedom of choice by them of all learning parameters, e) joint activity of the teacher and the student of higher education.

Higher education students do not always realize themselves in learning as independent, self-governing individuals. Often they do not perceive learning as a way of self-realization, achieving a higher degree of competence, moral and material satisfaction. For example, a survey of higher education graduates at the Department of Surgical Dentistry and Maxillofacial Surgery under the additional qualification program "High School Teacher" shows that among higher education graduates, 75% approach learning with high interest and responsibility. However, 25% of them start their studies with low expectations and demands. It does not allow them to perceive and feel like subjects of the training organiza-

tion, taking on the part of the responsibility for its effectiveness. As a result, they often either unconsciously or quite consciously prefer to take a passive position, similar to the position of an irresponsible student of higher education.

It often leads to an ambiguous, dual role in the learning process of students' life (social and professional) experience and their understanding of its value. On the one hand, this experience, incredibly professional, contributes to more successful education, primarily post-graduate and additional professional education, as it allows you to use it as one of the education sources. In general, adults' education comes down to restructuring their life experience based on newly acquired abilities, knowledge, skills, personal qualities and value orientations of higher education. But on the other hand, the presence of this experience is also found in some higher education graduates (up to 50% of teachers who study at a department in a higher school under the additional qualification program "Pedagogy of a higher school"), the internal attitude that they know everything, complicates their acquisition of new competencies based on new (or updated) programs. The process of inevitable transformation in the process of learning formed ideas is painfully perceived by adults, as it can cause internal insecurity when reducing their "professional self-esteem" in the process of the need to restructure their activities, considering new requirements. Finally, the change of the usual status of an experienced professional to the role of a learner and the lack of abilities and skills in educational activities have a negative impact on the activities of higher education students.

All this leads to a decrease in motivation and the reluctance of some higher education students to participate in the organization of their education process actively. That is why the above must be considered when planning the educational process in higher education.

Conclusions.

Therefore, it is possible to conclude that currently, in the field of higher education, there is a need for a larger-scale application of andragogic principles of education, as well as a need to organize training, retraining and advanced training of andragogic teachers for teaching adults; teachers of higher educational institutions who have the competences of teacher-pedagogue and teacher-andragogue.

Prospects for further research.

The study of the latest approaches in the system of higher medical education contributes to the improvement of individualized educational needs, the acquisition of skills, knowledge, skills, personal qualities and value orientations, as well as to the development of one's personality and the acquisition of professional skills.

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ
У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ВІКУ**

Полтавський державний медичний університет (м. Полтава, Україна)

beekeeper.viktor@gmail.com

Навчання в сучасній вищій школі вимагає задоволення конкретних та індивідуалізованих освітніх потреб індивіда, орієнтованих на набуття знань, вмінь, навичок, особистісних якостей і ціннісних орієнтацій, необхідних для оволодіння основними соціальними ролями і успішного їх виконання, а також для розвитку власної особистості, здобуття професійних навичок. Метою дослідження стало підвищення якості та ефективності вищої освіти шляхом аналізу та кореляції існуючих методик та розгляду андрагогічних принципів. Під час нашого дослідження ми проводили аналіз сучасних тенденцій в галузі медичної освіти України шляхом вивчення загальновідомих літературних даних. В основу власних досліджень покладено тестування здобувачів вищої освіти шляхом анкетуванням з використанням програми додаткової кваліфікації «Викладач вищої школи». В результаті нашого спостереження з'ясували, що серед здобувачів вищої освіти 75% – підходять до навчання з високою зацікавленістю та відповідальністю. Однак 25% з них приступають до навчання з низьким рівнем очікувань і домагань. Для задоволення конкретних та індивідуалізованих освітніх потреб здобувачів вищої освіти, для удосконалення системи медичної освіти необхідно враховувати андрагогічний підхід. Процес навчання необхідно організовувати вже не на чисто педагогічних засадах, а з використанням андрагогічних принципів і практичної технології навчання дорослих.

Ключові слова: андрагогічні принципи, медична освіта.

Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами.

Стаття виконана в рамках науково-дослідної роботи кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії за темою: «Діагностика, хірургічне та медикаментозне лікування пацієнтів з травмами, дефектами та деформаціями тканин, запальними процесами щелепно-лицевої ділянки» (державний реєстраційний №: 0119U102862).

Вступ.

Специфіка організації будь-якого навчання обумовлюється особливостями контингенту тих, кого навчають, а також цілями, змістом і умовами навчання. За цими параметрами навчання у вищому навчальному закладі має свою яскраво виражену специфіку. Особливо це стосується системи медичної освіти, де передбачене професійне вдосконалення протягом усього періоду як навчання, так і професійної діяльності.

Мета дослідження.

Підвищення якості та ефективності вищої освіти шляхом аналізу та кореляції існуючих методик та розгляду андрагогічних принципів.

Об'єкт і методи дослідження.

Інформаційну базу дослідження складають положення і результати теоретичних розробок, матеріали періодичних видань, Інтернет-джерела, статистичні та аналітичні матеріали та результати власних досліджень автора [1, 2, 3, 4].

Результати дослідження та їх обговорення.

Серед відомих вчених ґрунтовні дослідження освітньої системи в Україні запропоновані Туркот Т. І., Степко М. Ф., Болубаш Я. Я., Шинкарук В. Д., Марченко О. В., Лузан П. Г. та ін.

Опрацьовуючи періодичні літературні видання, можна стверджувати, що навчання в сучасному вузі охоплює практично весь життєвий цикл людини – від

недорослості (приблизно до 20 років) через дорослість (20-65 років) до похилого віку (понад 65 років). Кожен період життя людини має свої досить глибоко досліджені психофізіологічні, соціально-психологічні, професійні особливості. Саме ці особливості в першу чергу визначають специфіку організації процесу навчання, тому були враховані під час нашого дослідження [5, 6, 7].

Важливо відзначити, що період навчання здобувачів вищої освіти і аспірантів у закладі вищої освіти охоплює як останні роки етапу недорослості, так і перші роки етапу дорослості людини. Саме цей «перехідний період» багато в чому зумовлює особливу специфіку навчання й увійшов в основу нашого спостереження.

У віці від 18 до 22 років завершується формування основних фізіологічних і психічних функцій людини. Деякі з них або взагалі досягають піку свого розвитку, або знаходяться в стадії стабілізації. У той же час в період 18-22 років починається так звана «криза ранньої дорослості», тобто період зміни основних життєвих компонентів молоді людини, коли він прощається з дитинством і пробує зробити деякі попередні кроки на шляху реального самовизначення.

У цей період він починає набувати основні характеристики дорослої людини – особи, що виконує соціально значущі продуктивні ролі (громадянина, працівника, члена сім'ї), яка володіє фізіологічною, психологічною, соціальною, моральною зрілістю, відносно економічною незалежністю, життєвим досвідом і рівнем самосвідомості, достатніми для відповідальної самокерованої поведінки [8, 9, 10].

Найголовніше – людина в зазначеному віці починає усвідомлювати себе все більш незалежною, самостійною, самокерованою особистістю і в процесі навчання. У його житті з'являються конкретні життєво важливі цілі, пов'язані з оволодінням певними

соціальними ролями, досягненням певного соціального, професійного, сімейно-побутового статусу. Досягнувши певного рівня розвитку психофізіологічних функцій, особистість починає оволодівати новими ціннісними орієнтаціями і особистісними якостями, які дозволяють їй дедалі в більшому ступені відповідально вести себе в громадському житті. При цьому людина спирається на все більший обсяг життєвого (побутового, соціального, професійного) досвіду, який вона набуває в процесі своєї життєдіяльності, зокрема навчання у вищій школі.

Всі перераховані специфічні фактори навчання у вищій школі дозволяють говорити, що з метою підвищення якості та ефективності вищої освіти процес навчання здобувачів вищої освіти і аспірантів, і тим більше фахівців, які підвищують кваліфікацію, проходять додаткову підготовку або перепідготовку в стінах вузу, необхідно організовувати вже не на чисто педагогічних принципах, а з використанням андрагогічних принципів і практичної технології навчання дорослих [11, 12].

Андрагогічні принципи вже досить добре відомі: це принципи пріоритету самостійного навчання тих, хто навчається; спільної діяльності того, хто навчається з тим, хто навчає по організації процесу свого навчання; посилення на досвід того, хто навчається, який використовується в якості одного з джерел навчання; індивідуалізації навчання; системності навчання; контекстності навчання; актуалізації результатів навчання; елективності навчання; розвитку освітніх потреб тих, хто навчається; усвідомленості навчання. Головна їхня відмінність від педагогічних принципів полягає в тому, що вони визначають діяльність по організації процесу навчання не тільки тих, хто навчає, але перш за все тих, кого навчають, в той час як педагогічні принципи в основному і головним чином регламентують діяльність тих, хто навчає [13].

На даний час в Україні андрагогічні принципи все ширше застосовуються в підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації різних фахівців. Цьому сприяє розширення масштабів включення андрагогіки в якості однієї з провідних навчальних дисциплін в навчальні програми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації різних фахівців.

Застосування технології навчання дорослих має також і позитивні соціальні аспекти, тобто грає важливу роль для розвитку особистісних якостей і ціннісних орієнтацій як здобувачів вищої освіти, так і педагогів [14].

Найважливішими з вказаної вище точки зору моментами технології навчання дорослих є: а) залучення здобувачів вищої освіти у реальну діяльність з планування, реалізації, оцінювання та корекції процесу навчання, б) пріоритет їх самостійної діяльності, в) облік їх конкретних життєвих обставин, проблем і цілей, г) певна свобода вибору ними всіх параметрів навчання, д) спільна діяльність викладача та здобувача вищої освіти.

Не завжди здобувачі вищої освіти усвідомлюють себе в процесі навчання самостійними, самоврядними особистостями. Нерідко вони не сприймають навчання як спосіб самореалізації, досягнення більш високого ступеня компетентності, морального і матеріального задоволення. Наприклад, анкетування

здобувачів вищої освіти на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії за програмою додаткової кваліфікації «Викладач вищої школи» показує, що серед здобувачів вищої освіти 75% – підходять до навчання з високою зацікавленістю та відповідальністю. Однак 25% з них приступають до навчання з низьким рівнем очікувань і домагань. Це не дозволяє їм сприймати і відчувати себе суб'єктами організації навчання, що беруть на себе частину відповідальності за її ефективність. В результаті часто вони чи несвідомо, або досить свідомо віддають перевагу займати пасивну позицію, аналогічну позиції безвідповідального здобувача вищої освіти.

До цього ж нерідко призводить і неоднозначна, двоїста роль в процесі навчання життєвого (соціального і професійного) досвіду студентів і розуміння ними його цінності. З одного боку, цей досвід, особливо професійний, сприяє більш успішному навчанню, перш за все післядипломної та додаткової професійної освіти, оскільки дозволяє використовувати його в якості одного з джерел навчання. Взагалі навчання дорослих людей, за великим рахунком, зводиться до реструктуризації їх життєвого досвіду на основі знову набутих умінь, знань, навичок, особистісних якостей і ціннісних орієнтацій ЗВО. Але з іншого боку, наявність цього досвіду, також зустрічається у частини здобувачів вищої освіти (до 50% викладачів, які навчаються на кафедрі у вищій школі за програмою додаткової кваліфікації «Педагогіка вищої школи») внутрішня установка на те, що вони все знають, ускладнюють придбання ними нових компетенцій на основі нових (або оновлених) програм. Сам процес неминучої трансформації в процесі навчання сформованих уявлень сприймається дорослими людьми болісно, оскільки він може викликати внутрішню невпевненість при зниженні своєї «професійної самооцінки» в процесі виникнення необхідності перебудови своєї діяльності з урахуванням нових вимог. Нарешті, на діяльність здобувачів вищої освіти негативно впливають зміна звичного статусу досвідченого професіонала на роль того, хто навчається, недостатність умінь і навичок навчальної діяльності.

Все це призводить до зниження мотивації і небажанню частини здобувачів вищої освіти активно включитися в організацію процесу свого навчання. Саме тому сказане вище необхідно враховувати при плануванні освітнього процесу у вищій школі.

Висновки.

Отже можливо зробити висновок про те, що в даний час в сфері вищої освіти назріла необхідність в більш масштабному застосуванні андрагогічних принципів навчання, а також потреба в організації підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації: викладачів-андрагогів для навчання дорослих; викладачів вищих навчальних закладів, які володіють компетенціями викладача-педагога та викладача-андрагога.

Перспективи подальших досліджень.

Вивчення новітніх підходів в системі вищої медичної освіти сприяє удосконаленню індивідуалізованих освітніх потреб, набуття вмій, знань, навичок, особистісних якостей і ціннісних орієнтацій, а також для розвитку власної особистості, здобуття професійних навичок.

References / Література

1. Verkhovna Rada Ukrainy. Rekomendatsiia 2006/962/EU Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady (EU) «Pro osnovni kompetentsii dlia navchannia protiahom usoho zhyttia» vid 18 Hrudnia 2006 roku [Internet]. Kyiv: Verkhovna Rada Ukrainy; 2006 [onovleno 2006 Hrud 18; tsytovano 2006 Hrud 18]. Dostupno: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text. [in Ukrainian]
2. Hrynevych LM, Morze NV, Boiko MA. Naukova osvita yak osnova formuvannia innovatsii noi kompetentnosti v umovakh tsyfrovoyi transformatsii suspilstva. Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia. 2020;77(3):1-26. [in Ukrainian].
3. Usachova KS, Kosmii OM. Naukova osvita ta movnyi aspekt problemy formuvannia profesiinoi kompetentnosti здобувачив osvity v Ukraini. Innovatsiina pedahohika. 2022;50(2):53-58. [in Ukrainian].
4. Turkot TI. Zarozhennia i rozvytok vyshchoi shkoly v Ukraini [Internet]. Pedahohika vyshchoi shkoly. Dostupno: <http://wesudents.com.ua/glavy/50446-zarozhennearozvitok-vischo-shkoli-v-ukran.html>. [in Ukrainian].
5. Luzan PH, Vasiuk OV, redaktory. Istoriiia pedahohiky ta osvity: navchalnyi posibnyk. Kyiv: DAKKKiM; 2010. 296 s. [in Ukrainian].
6. Andrushchenko VP. Osnovni tendentsii rozvytku vyshchoi osvity na rubezhi stolit. Vyshcha osvita Ukrainy. 2001;1:11-17. [in Ukrainian].
7. Kremen VH, Stepko MF, Boliubash YAIA, Shynkaruk VD, Hrubinko VV, Babyn11, redaktory. Vyshcha osvita Ukrainy i Bolonskyi protses: navchalnyi posibnyk. Ternopil: Navchalna knyha, Bohdan; 2004. 384 s. [in Ukrainian].
8. Lytvyn VM. Ukrainska kultura y osvita v konteksti suspilnykh transformatsii. Uriadovyi kurier № 175. 2002 Ver 24. [in Ukrainian].
9. Marchenko OV. Transformatsiia suchasnoho prostoru osvity: tendentsii ta priorytety. Teoriiia i praktyka upravlinnia sotsialnyimi systemami. 2011;4:62-68. [in Ukrainian].
10. Nabok MV. Suchasni tendentsii rozvytku zahalnoi serednoi osvity Ukrainy. V: Stepanenko MI, redaktor. Zb. nauk. prats. Vytoky pedahohichnoi maisternosti; 2017; Poltava. Poltava: PNU; 2017. s. 244-253. [in Ukrainian].
11. Havryliiv VM, Ivanytska OS, Boiko IV, Ivanytskyi IO, Rozkolupa OO. Rol vykhovnoi komponenty u stanovleni osobystosti maibutnoho stomatologa. Visnyk problem biolohii i medytsyny. 2022;1(163):186-190. [in Ukrainian].
12. Kremen VH, Luhovyi VI, Hurzhii AM, Savchenko OIA, redaktory. Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini. Nats. akad. ped. nauk Ukrainy. Kyiv: Pedahohichna dumka; 2016. 448 s. [in Ukrainian].
13. Hrynevych L. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady reformuvannia serednoi shkoly [Internet]. Kyiv: Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy; 2016 [tsytovano 2016 Zhovten 2016]. 35 s. Dostupno: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>. [in Ukrainian].
14. Bondarenko VV, Steblovskyi DV, Havryliiv VM, Avetikov DS. Metodyka vizualizatsii pry vykladanni profilnykh predmetiv na stomatologichnykh kafedrah v medychnykh vuzakh. Visnyk problem biolohii i medytsyny. 2020;2(156):188-190. [in Ukrainian].

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ВІКУ

Гаврильєв В. М., Буханченко О. П., Бойко І. В., Яценко І. В.

Резюме. Стаття присвячена сучасному питанню формування та функціонування системи вищої медичної освіти. Проведено опрацювання відомих літературних даних, здійснено екскурс у уявлення вже існуючих досліджень в сфері освітнього процесу та проаналізовано їх. Представлено сучасні уявлення про навчання у вищій школі здобувачів вищої освіти і аспірантів, фахівців, які підвищують кваліфікацію, проходять додаткову підготовку або перепідготовку в стінах вузу. Запропоновано методи оптимізації вищої медичної освіти в залежності від віку: а) залучення здобувачів вищої освіти у реальну діяльність з планування, реалізацією, оцінюванням та корекцією процесу навчання; б) надання пріоритету їх самостійній діяльності з подальшим заохоченням; в) зосередження уваги на конкретних життєвих обставинах, проблемах і цілях тих хто навчається (здобувачі вищої освіти, аспіранти); г) певна свобода вибору ними всіх параметрів навчання (свобода слова, можливість відстоювати власну думку, урахування пропозицій); д) спільна діяльність викладача та здобувача вищої освіти з наданням для них можливості самостійно проводити практичну діяльність; е) мотивація викладачем тих, хто навчається. Особливу увагу присвячено останнім здобуткам у сфері навчального процесу, висвітлено власний погляд та шляхи удосконалення підходів щодо виховання здобувачів вищої освіти. Підкреслено те, що саме індивідуальний підхід з урахуванням вікових особливостей забезпечує вихід на новий рівень в сфері освіти, дозволяє підвищити мотивацію, бажання здобувачів вищої освіти активно включитися в організацію процесу свого навчання. На нашу думку можливо створити оптимальні умови здобуття освіти лише у випадку урахування андрогогічного підходу. Описані андрогогічні аспекти принесли численні позитивні результати та широко застосовуються під час формування принципів освіти у вищій школі.

Ключові слова: андрагогічні принципи, медична освіта.

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF PLANNING THE EDUCATIONAL PROCESS IN A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION IN RELATION TO AGE

Havryliiv V. M., Bukhanchenko O. P., Boiko I. V., Yatsenko I. V.

Abstract. The article deals with the modern issue of the formation and functioning of the higher medical education system. The data from well-known academic literature sources were studied and the notions represented in the existing educational research were delineated and analyzed. The article presents modern ideas about obtaining higher education by higher education and post-graduate students, specialists who upgrade their skills and undergo additional training or retraining in the university. There were proposed methods of optimizing higher medical education in relation to age: a) involving higher education students in real planning activities, implementation, assessment, and adjustment of the learning process; b) giving priority to their independent activities and providing further encouragement; c) taking into account specific life circumstances, problems, and goals of those who study (higher education students, graduate students); d) providing certain freedom of choice when it comes to the studying parameters (freedom of speech, the chance to defend one's opinion, considering offers); e) involving teachers and university students in joint activity and providing students with the opportunity to apply their skills in practica; f) teachers motivating their students. Special attention is given to the latest achievements in the field of education, the authors' own views, and ways of improving the approaches to educating university students. It is emphasized that an individualized age-centered approach makes it possible to achieve a new level in the field of education and allows

to increase the motivation and willingness of higher education students to actively organize the learning process. In our opinion, it is possible to create optimal conditions for studying only when taking into account the andragogical approach. The described andragogical aspects brought numerous benefits and are widely used in the formation of higher school education principles.

Key words: andragogical principles, medical education.

ORCID and contribution / ORCID кожного автора та їх внесок до статті:

Havryliiev V. M.: [0000-0002-3280-2660](https://orcid.org/0000-0002-3280-2660)^{DEF}

Bukhanchenko O. P.: [0000-0002-5736-8442](https://orcid.org/0000-0002-5736-8442)^{BC}

Boiko I. V.: [0000-0002-6136-3791](https://orcid.org/0000-0002-6136-3791)^A

Yatsenko I. V.: [0000-0002-5020-022X](https://orcid.org/0000-0002-5020-022X)^A

Conflict of interest / Конфлікт інтересів:

The authors declare no conflict of interest. / Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Corresponding author / Адреса для кореспонденції

Havryliiev Viktor Mykolaiovych / Гаврильєв Віктор Миколайович

Poltava State Medical University / Полтавський державний медичний університет

Ukraine, 36011, Poltava, 23 Shevchenko str. / Адреса: Україна, 36011, м. Полтава, вул. Шевченка 23

Tel.: +380501959764 / Тел.: +380501959764

E-mail: beekeeper.viktor@gmail.com

A – Work concept and design, **B** – Data collection and analysis, **C** – Responsibility for statistical analysis, **D** – Writing the article, **E** – Critical review, **F** – Final approval of the article / **A** – концепція роботи та дизайн, **B** – збір та аналіз даних, **C** – відповідальність за статичний аналіз, **D** – написання статті, **E** – критичний огляд, **F** – остаточне затвердження статті.

Received 20.08.2022 / Стаття надійшла 20.08.2022 року

Accepted 27.01.2023 / Стаття прийнята до друку 27.01.2023 року